

dr hab. Maria Zielińska, prof. UZ

Instytut Socjologii, Uniwersytet Zielonogórski

Młodość – konteksty socjologiczne. Próba rekapitulacji

Głównym celem wystąpienia będzie próba przedstawienia zmian zachodzących w periodyzacji życia ludzkiego ze szczególnym uwzględnieniem młodości jako fazy życia. Wystąpienie będzie miało charakter przeglądu z odwoływaniem się do starszych i nowszych badań socjologicznych w tym zakresie.

Generalnie definicja młodości pozostaje bez zmian – oznacza okres pomiędzy dzieciństwem a dorosłością. Istotny jest fakt wydłużenia się tego okresu. Współcześnie młodość oznacza czas w życiu jednostki pomiędzy 17-18 rokiem życia a 35 rokiem życia. Na przykład w epoce przedindustrialnej dorosłość, związana z podjęciem ról przypisanych tej fazie takich jak podjęcie pracy, wyjście z domu rodzinnego, założenie rodziny zaczynała się po ukończeniu 18. roku życia.

To, jakie wzory i w jakim stopniu zostaną zinternalizowane w okresie dzieciństwa i wczesnej młodości, ma znaczenie dla dalszego przebiegu życia. Przyzwolenie na eksperymentowanie z rolami w okresie tzw. moratorium oraz odracanie dorosłości w związku z niepełnym lub niedostatecznym przyswojeniem owych ról jest charakterystyką dorastania w epoce ponowoczesnej. Współczesny 18-latek stojący u progu dorosłości, poza wiekiem metrykalnym i biologicznym, niewiele ma wspólnego z 18-latką z poprzednich epok historycznych. Jego dorastanie nie tylko trwa zdecydowanie dłużej, ale przede wszystkim jego wybory życiowe, przyjęcie określonej ścieżki życia/biografii dokonują się w galaktyce dużo szerszej puli możliwości i trwają zdecydowanie dłużej.

W związku z powyższym konieczne jest przyjrzenie się na nowo wszystkim fazom życia i ustalenie takich procedur badawczych, które pozwolą uzyskać najpełniejszą wiedzę na temat funkcjonowania młodych ludzi we współczesnym świecie.

Dorota Szałtys

Małgorzata Cierniak-Piotrowska

dr Katarzyna Góral-Radziszewska

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Demograficznych

Starzenie się ludności Polski w świetle wyników NSP 2021 i prognozy ludności na lata 2023–2060

Obserwowane w ostatnich latach zmiany demograficzne wskazują, że sytuacja ludnościowa Polski jest trudna, a w najbliższej perspektywie nie należy oczekiwać znaczących zmian gwarantujących stabilny rozwój demograficzny. Trwający proces starzenia się ludności Polski, będący wynikiem wydłużania życia, jest pogłębiany niskim poziomem dzietności. Liczba osób młodych, mogących zastąpić osoby w wieku reprodukcyjnym, będzie maleć, natomiast liczba osób starych, wymagających wsparcia i opieki – rosnąć. Polska jest krajem, w którym ta zmiana będzie szczególnie drastyczna. Z jednego z najmłodszych obecnie, mimo już alarmujących wskaźników demograficznych, krajów Unii Europejskiej już w 2060 r. Polska stanie się krajem najstarszym – a proces ten jest nieuchronny i w najbliższych kilkudziesięciu latach nieodwracalny. Zmiany te postępują z różnym natężeniem w poszczególnych województwach. Coraz wyraźniej widoczna jest polaryzacja przestrzenna kraju w zakresie podstawowych składowych sytuacji demograficznej. Wzmocnieniu ulega potencjał demograficzny regionów będących swoistymi „biegunami wzrostu gospodarczego” i tym silniej ulegają osłabieniu obszary „problemowe” i „degresywne”.

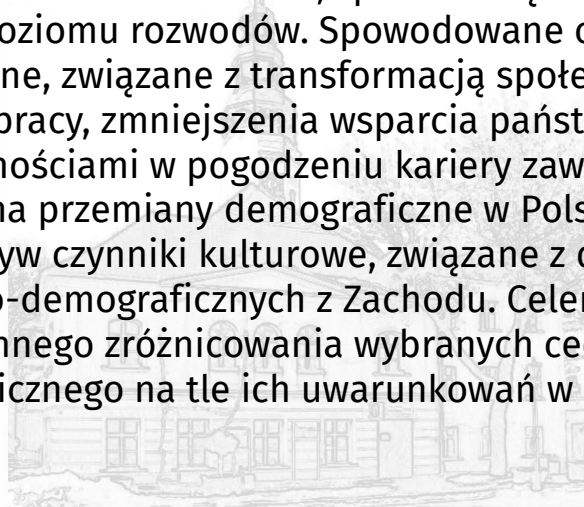
W prezentacji zostaną przedstawione wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 oraz najnowszej prognozy ludności na lata 2023-2060, ze szczególnym uwzględnieniem procesu starzenia się ludności.

dr hab. Sławomir Kurek, prof. UP

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Przestrzenne uwarunkowania drugiego przejścia demograficznego w Polsce

Zmiany związane z drugim przejściem demograficznym zostały zapoczątkowane w Polsce po 1989 r. i obejmowały spadek dzietności poniżej poziomu gwarantującego zastępowalność pokoleń, zmianę wzorca płodności i proces odkładania urodzeń, spadek natężenia zawieranych małżeństw i wzrost poziomu rozwodów. Spowodowane one były przez czynniki strukturalne, związane z transformacją społeczno-gospodarczą, i zmianami na rynku pracy, zmniejszenia wsparcia państwa w zakresie polityki rodzinnej oraz trudnościami w pogodzeniu kariery zawodowej z wychowaniem dzieci. Ponadto na przemiany demograficzne w Polsce na przełomie XX i XXI wieku miały wpływ czynniki kulturowe, związane z dyfuzją współczesnych trendów społeczno-demograficznych z Zachodu. Celem referatu jest ukazanie przestrzennego zróżnicowania wybranych cech drugiego przejścia demograficznego na tle ich uwarunkowań w układzie powiatów.

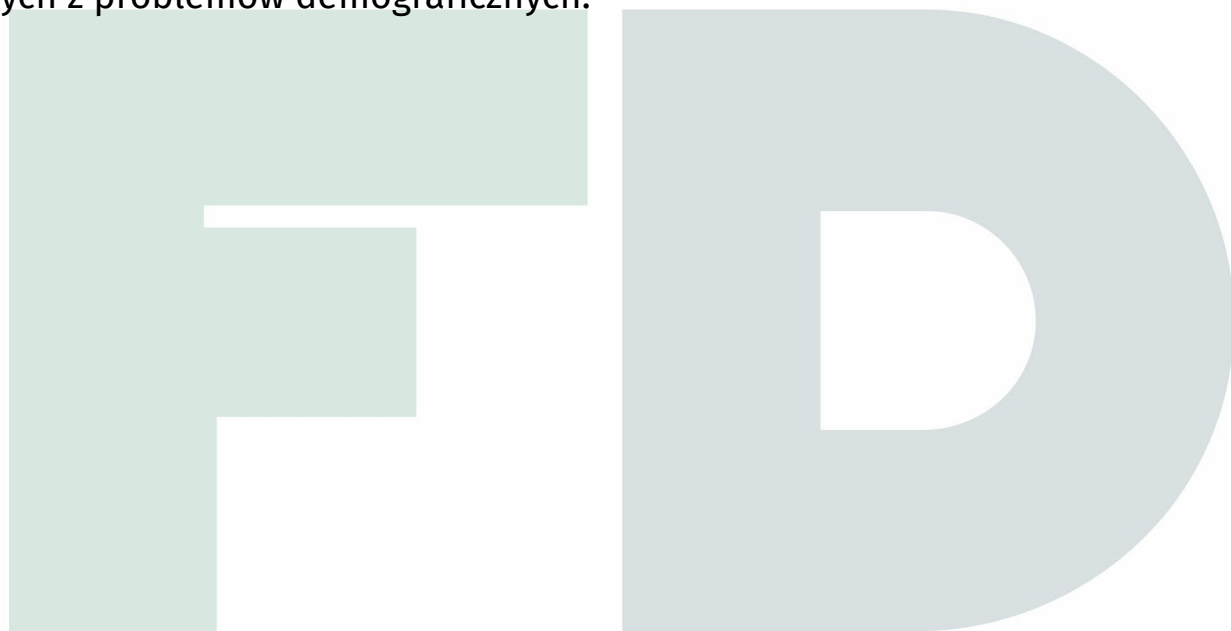

dr hab. Dorota Szaban, prof. UZ

Instytut Socjologii, Uniwersytet Zielonogórski

Czy możliwe jest zbudowanie regionalnej wersji indeksu aktywnego starzenia się?

Polska, podobnie jak inne kraje rozwinięte, doświadcza wielorakich konsekwencji starzenia się populacji. Część tych konsekwencji powoduje wyłączenie się osób starszych z życia gospodarczego i społecznego i związaną z tym ich izolację. Poszukuje się miar pozwalających scharakteryzować sposoby radzenia sobie społeczeństw z tym procesem. Jednym z rozwiązań jest indeks aktywnego starzenia się (AAI). Jest to złożona miara porównująca sytuacje osób starszych w krajach Europy, która stanowi podstawę opracowywania i dostosowywania polityk aktywnego i zdrowego starzenia się. Indeks w swojej oryginalnej formie mierzy, w jakim stopniu wykorzystuje się potencjał osób starszych w odniesieniu do gospodarki i społeczeństwa (aktywne uczestnictwo w rynku pracy, uczestnictwo w życiu społecznym oraz prowadzenie aktywnego i zdrowego życia oraz to, w jaki sposób środowisko, w którym żyją starsi ludzie sprzyja ich dobremu starzeniu się). Intencją autorki jest próba przełożenia założeń AAI na poziom regionalny. Wskazanie potencjałów województw, czy powiatów, w których funkcjonują osoby starzejące się może stanowić ważny instrument rozwiązywania problemów wynikających z problemów demograficznych.

dr Agata Girul

Urząd Statystyczny we Wrocławiu

Dorośla młodość w obliczu niepełnosprawności oraz jej potrzeb

Wiedza o potrzebach ludzkich i barierach utrudniających funkcjonowanie w codziennym życiu pozwala opracowywać systemy wsparcia i planować pomoc w zapewnieniu osobom niepełnosprawnym optymalnego życia zgodnie z ich możliwościami i oczekiwaniami. Badania pokazują jednak, że osoby niepełnosprawne często po zakończeniu edukacji, osiągnięciu pełnoletności i przejściu w dorosłość nie zawsze mogą liczyć na optymalne wsparcie. Uzyskanie pełnoletności wyznacza nadanie wielu uprawnień i realizację zadań w kontekście wypełniania ról społecznych i osobistych. Również osoba z niepełnosprawnością musi stanąć przed tymi wyzwaniami.

W niniejszym referacie podjęto próbę hierarchii potrzeb poprawiających jakość życia młodych dorosłych osób z niepełnosprawnościami w wieku 18-35 lat (dla porównania przedstawiono także identyfikację najważniejszych potrzeb osób w wieku 40-60 lat). Ponadto otrzymane wyniki, uzyskane na podstawie oceny jakości życia oraz zidentyfikowanej hierarchii potrzeb w celu poprawy jakości życia, wykorzystano do zdefiniowania czterech obszarów potencjalnej interwencji (kluczowe obszary, potencjalnie trudne obszary, potencjalnie zaspokojone obszary, obszary wymagające monitoringu) oraz określenia kierunków działań wobec młodych dorosłych osób niepełnosprawnych w województwie dolnośląskim.

Źródłem danych w przedstawionym referacie są dane zebrane w ramach badania potrzeb osób niepełnosprawnych zrealizowanego na potrzeby rozprawy doktorskiej pt. *Koncepcja pomiaru stopnia zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnością. Metodyka Badania*, przygotowywanej w ramach programu Ministerstwa Edukacji i Nauki pt. „Doktorat Wdrożeniowy” w Urzędzie Statystycznym we Wrocławiu. Badanie zrealizowano w terminie od czerwca do września 2020 r. i obejmowało ono próbę badawczą osób z niepełnosprawnościami z terenu woj. dolnośląskiego.

Do budowy hierarchii potrzeb zastosowano opracowaną na potrzeby wspomnianej wyżej dysertacji procedurę hierarchizacji potrzeb w oparciu o rozkład udzielanych odpowiedzi przez respondenta w specjalnie przygotowanym kwestionariuszu badawczym.

Mirostław Błażej

Mariusz Górajski

Departament Studiów Makroekonomicznych i Finansów, Główny Urząd
Statystyczny

dr Magdalena Urlich

Instytutu Ekonometrii, Uniwersytet Łódzki

Modelowe szacunki funkcji produkcji i luki produktowej na podstawie danych jednostkowych przedsiębiorstw niefinansowych - rola nakładu pracy, w kontekście zmian demograficznych

Metodologia estymacji funkcji produkcji i wskaźników TFP oraz luki produktowej dla danych jednostkowych została opracowana w Departament SM GUS w latach 2018-2023. Przy czym estymacja funkcji produkcji bazuje na wykorzystaniu wyspecjalizowanych modeli jakie są opracowane dla tego zagadnienia w literaturze światowej (m.in. modele Olley-Pakes'a czy Levinsohn-Petrin'a z poprawką ACF (Ackerberg, Caves and Frazer)). Natomiast koncepcja zastosowania danych w wykorzystaniu mocy produkcyjnych z badania koniunktury gospodarczej jest podejściem autorskim i nowatorskim.

Wykorzystanie mikro-danych otwiera ogromne możliwości diagnostyczne, m.in. w postaci praktycznie nieograniczonych opcji analiz i agregacji danych w ujęciu czasowym, przestrzennym, rodzajów działalności, autorsko definiowanych grup analitycznych czy zastosowania takich podejść jak dekompozycja Oaxaca-Blindera czy dynamiczny model Melitza-Polaneca.

Zaprezentowane zostaną wyniki badań stanowiące empiryczną ilustrację metodologii opracowanej przez Departament SM GUS. Wyniki pochodzą z różnych etapów prac i ilustrują szerokie możliwości rozwijanych analiz. Jednakże przedstawiony materiał nie pretenduje do bycia pełnym i systematycznym przeglądem możliwości rozwijanej metodologii – w istocie jest jedynie ich wyimkiem.

Prezentacja ma na celu Ilustruję różnych podejść i wariantów metodologicznych dla różnych zakresów analizy i wykorzystanych zbiorów danych jednostkowych.

dr hab. Dorota Wyszowska, prof. UwB

Uniwersytet w Białymstoku

Magdalena Gabińska

Urząd Statystyczny w Białymstoku

Starzenie się ludności jako wyzwanie dla gospodarki i społeczeństwa

W artykule zostanie podjęta tematyka starzejącej się populacji Polski i wyzwań, jakie wiążą się z tym procesem. Wśród wyzwań zostanie poruszona tematyka rynku pracy i rosnącej aktywności osób starszych, pogarszającej się sytuacji finansowej osób starszych m.in. na skutek singularyzacji w starości oraz konieczności zapewnienia starzejącej się ludności usług z zakresu ochrony zdrowia i opieki. Wskazane zagadnienia zostaną zaprezentowane z wykorzystaniem danych publikowanych przez statystykę publiczną, jak i danych ze źródeł pozastatystycznych.

dr Monika Zawartka

Uniwersytet Wrocławski

Rynek pracy wobec starzejącego się społeczeństwa

Od kilku dekad, szczególnie demografowie, wskazywali, że utrzymujący się ujemny przyrost naturalny przyczyni się do procesu starzenia się społeczeństwa. W miarę upływu czasu i poprawiających się warunków życia Polaków, proces ten przybrał na sile. Jest to naturalnym zjawiskiem, że im lepiej i dostatniej żyje się społeczeństwu, tym mniej dzieci się rodzi. Oczywiście proces ten nie pozostaje obojętny dla struktury demograficznej społeczeństwa oraz wszelkich obszarów życia społecznego, które muszą zostać dostosowane do potrzeb starzejącego się społeczeństwa. Uwagę szczególną należy zwrócić na rynek pracy, służbę zdrowia, wsparcie społeczne i bezpieczeństwo osób starszych. Analizując założenia polityki społecznej i jej dziedzin szczegółowych, można przyjąć założenie, że osoby starsze dążą do utrzymania aktywności w różnych formach. Poszukują takich aktywności, które dają im poczucie spełnienia ale równocześnie poczucie bycia potrzebnym innym. Stąd seniorzy dążą między innymi do podejmowania zatrudnienia, co z kolei wpływa na powstawanie tzw. srebrnej gospodarki. Różnorodne formy aktywności fizycznej, jakie podejmują seniorzy, z jednej strony poprawiają ich kondycję zdrowotną, a z drugiej sprzyjają nawiązywaniu kontaktów i relacji społecznych. Wskazane aspekty mają niebagatelny wpływ na podnoszenie jakości życia osób starszych. A zatem, w dobie starzenia się społeczeństwa, należy podejmować takie działania w postaci programów czy projektów, które pozwolą osobom starszym, na jak najdłuższe zachowanie samodzielności i niezależności. A to oznacza, że lokalna polityka wobec osób starszych i starości winna wykraczać swym zakresem daleko poza ochronę zdrowia i pomoc społeczną, jako obszary zorientowane na osoby starsze. W tych działaniach należy szczególnie uwzględnić aspekt szeroko rozumianego bezpieczeństwa osób starszych.

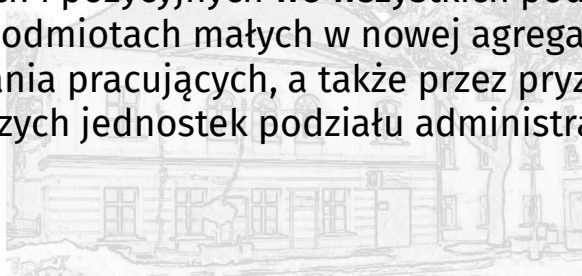
dr Wiesława Gierańczyk

Dyrektor Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

Czy pracujący w Polsce starzeją się?

Obserwowane w Polsce procesy demograficzne mają w sposób naturalny swoje konsekwencje dla rynku pracy. Wyzwaniem współczesnego rynku pracy w Polsce, powiązaniem ze starzeniem się ludności, jest starzenie się zasobów pracy. W wystąpieniu przedstawione zostaną dane i informacje z badania *Pracujący w gospodarce narodowej*, którego wyniki pozwalają na monitorowanie populacji pracujących w Polsce z perspektywy wieku.

Nowe podejście do klasyfikowania pracujących zastosowane w 2023 r. pozwala m.in. na diagnozowanie wieku pracujących z uwzględnieniem miar klasycznych i pozycyjnych we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej, w tym w podmiotach małych w nowej agregacji, tj. według miejsca zamieszkania pracujących, a także przez pryzmat rodzaju działalności oraz najmniejszych jednostek podziału administracyjnego czyli gmin.

Tomasz Łagutko

Wydział Ekonomii i Zarządzania, Uniwersytet Zielonogórski

E-commerce w perspektywie pokoleniowej. Preferencje zakupowe Silver Generation i ich wpływ na rynek elektroniczny.

W obliczu nieuniknionych zmian demograficznych i rosnącego udziału grupy Silver Generation w strukturze całego społeczeństwa, zrozumienie postaw osób starszych wobec ecommerce nabiera kluczowego znaczenia dla kształtu rynku elektronicznego w przyszłości. Referat skupia się na analizie zachowań zakupowych seniorów w kontekście e-commerce w obliczu zmian demograficznych i starzenia się społeczeństwa. Omawiając bariery zakupowe osób starszych w środowisku online, prezentacja podkreśla kluczowe wyzwania dla przedsiębiorców i badaczy w adaptacji seniorów do nowych technologii. W kontekście prognoz demograficznych, wystąpienie łączy perspektywy ekonomiczne, socjologiczne i technologiczne, podkreślając rolę seniorów w kształtowaniu przyszłości handlu elektronicznego. Wskazuje na konieczność głębszego zrozumienia motywacji i barier seniorów, aby efektywnie włączyć ich w społeczeństwo informacyjne napędzając rozwój rynku e-commerce.

prof. dr hab. Bogumiła Burda

Instytut Historii, Uniwersytet Zielonogórski

Szkolnictwo a procesy demograficzne w Zielonej Górze i województwie lubuskim

Po roku 1989 strukturę szkół podstawowych modyfikowano w Zielonej Górze kilkakrotnie, dostosowując ją do bieżących potrzeb, rosnącej lub malejącej liczby dzieci oraz zmian wynikających z kolejnych reform oświaty.

Od 1995 r. można było zaobserwować stopniowo malejącą liczbę uczniów na poszczególnych poziomach kształcenia, w tym również w szkołach podstawowych. Było to efektem spadku liczby ludności w wieku szkolnym.

Liczba uczniów w Zielonej Górze w roku szkolnym 2021/2022 wynosiła razem 26713¹.

Liczba urodzeń spada, co ma wpływ na stan szkolnictwa, mimo projektu 500+. Nie zwiększa się liczba, lecz spada. Przewidywania odnoszą się do spadku liczby ludności w województwie lubuskim i w samej Zielonej Górze. Na dzień 30.06.2022 r. liczba mieszkańców Zielonej Góry wynosiła 139 503 - według danych Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze.

Lubuskie się wyludnia – to najważniejszy wniosek z Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 r. Przez dekadę województwo lubuskie straciło 31,6 tys. mieszkańców, w marcu 2021 r. w regionie mieszkało 991,2 tys. osób.

Liczba placówek szkolnych, liczba uczniów, liczba studentów, a także liczba nauczycieli ulegnie zmniejszeniu. Ważnym elementem jest prowadzenie nowoczesnej polityki prorodzinnej, modyfikacji systemu edukacji, zwłaszcza zmniejszenie uczniów w poszczególnych oddziałach. Zmian w zakresie nowoczesnego systemu edukacji.

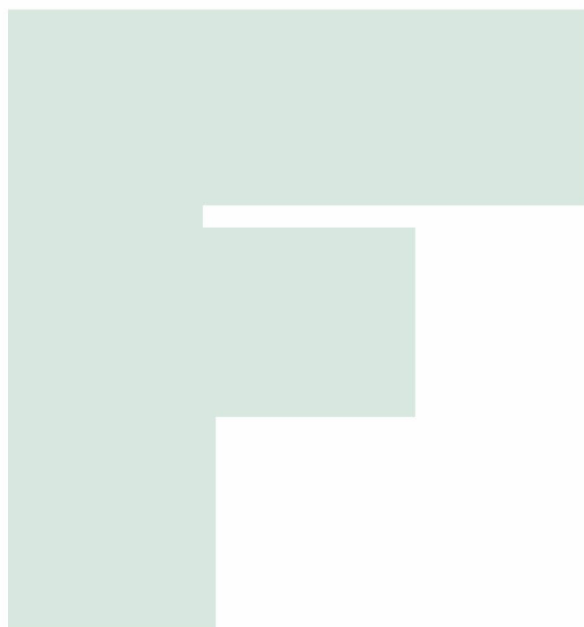
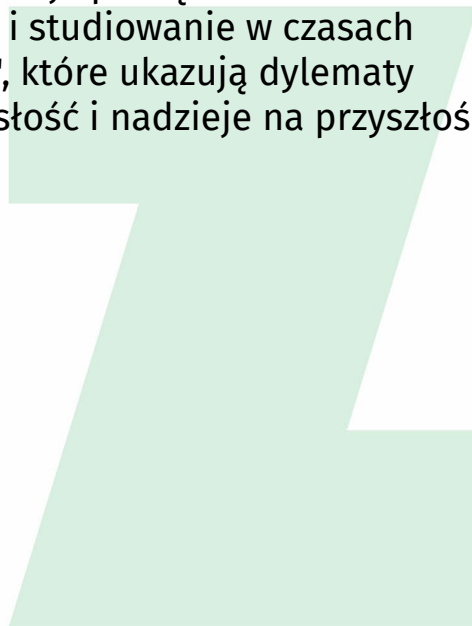
¹ Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Zielona Góra.

dr hab. Beata Trzop, prof. UZ

Instytut Socjologii, Uniwersytet Zielonogórski

Opóźnione wejście w dorosłość – maturzyści 2020

Wystąpienie poświęcone będzie sytuacji młodych dorosłych w kontekście pandemicznej sytuacji ukończenia szkoły średniej i początku studiowania. Dane empiryczne pochodzą z projektu "Studia i studiowanie w czasach pandemii koronawirusa - studenci UZ o sobie", które ukazują dylematy i rozczarowania opóźnionym wejściem w dorosłość i nadzieje na przyszłość w sytuacji społeczeństwa ryzyka.

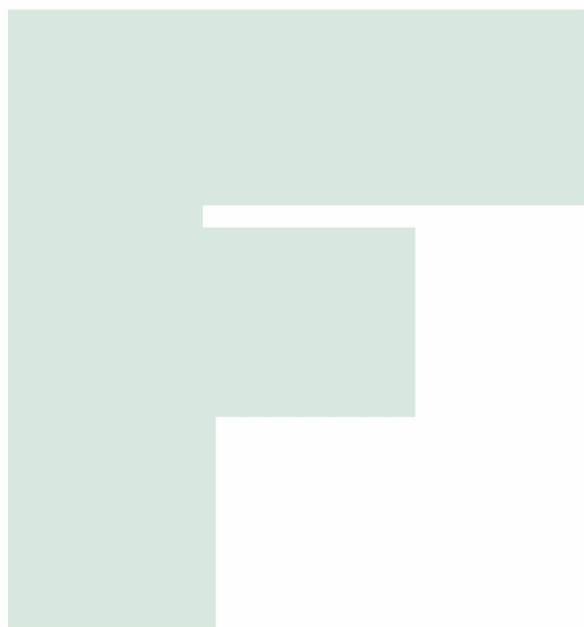

dr Krzysztof Lisowski

Instytut Socjologii, Uniwersytet Zielonogórski

Migracje edukacyjne – szansa czy zagrożenie dla Zielonej Góry

Migracje edukacyjne stają się istotnym czynnikiem w kształtowaniu struktury demograficznej współczesnych miast. Jak wskazuje wielu badaczy duże ośrodki akademickie drenują (wysysają) młode osoby, które po zakończeniu edukacji nie wracają do swoich miast, wzmacniając demograficznie (i nie tylko) miasta akademickie. W sytuacji ujemnych współczynników przyrostu naturalnego, którymi charakteryzuje się Zielona Góra od 2018 roku, warto podjąć badania i analizy dotyczące potencjału migracyjnego wynikającego z podejmowania studiów w Zielonej Górze i pozostawania w mieście po ich zakończeniu a także wyjazdów edukacyjnych z Zielonej Góry do innych miast. W tym kontekście miastotwórcze konsekwencje funkcjonowania uniwersytetu są bardzo ważne dla rozwoju miasta i regionu. W wystąpieniu skoncentruję się na planach migracyjnych (licealiści) i rzeczywistych migracjach (studenci i absolwenci).

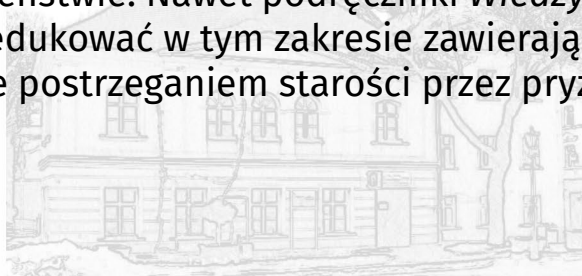

dr Małgorzata Szymczak

Instytut Historii, Uniwersytet Zielonogórski

Młodość/starość, czyli o stereotypach w edukacji

W edukacji szkolnej programy nauczania budowane w oparciu o podstawę programową mówią o rozwijaniu tożsamości, poznawaniu własnej tradycji, kształtowaniu umiejętności komunikacji w oparciu o tolerancję, zrozumienie innych ludzi. Zrealizowanie tych celów bez uwzględnienia grup dyskryminowanych wydaje się niemożliwe. Obecnie zbyt małą rolę przywiązuje się do zmniejszania dystansu międzypokoleniowego i kształtowania pozytywnych postaw wobec osób starszych. Rzadko pojawiają się treści ukazujące proces starzenia, podkreślające rolę ludzi starych w społeczeństwie. Nawet podręczniki *Wiedzy o społeczeństwie*, które z zasady powinny edukować w tym zakresie zawierają tych treści mało i często są one obciążone postrzeganiem starości przez pryzmat stereotypów.

dr Izabela Kaźmierczak-Kałużna

Instytut Socjologii, Uniwersytet Zielonogórski

Usługi społeczne dla seniorów jako remedium na procesy starzenia się społeczeństwa (na przykładzie województwa lubuskiego)

Wobec postępujących procesów starzenia się populacji kraju niemal lawinowo wzrasta zapotrzebowanie na opiekę i usługi społeczne świadczone na rzecz seniorów. Sukcesywnie wzrastający udział najstarszych grup wiekowych w całej populacji i mało optymistyczne prognozy demograficzne, wedle których w perspektywie najbliższych dekad proces ten będzie tylko przybierał na sile i gwałtowności, stanowią jedno z najpoważniejszych obecnie wyzwań polityki społecznej i ludnościowej.

Nieuchronną wydaje się być w tym kontekście potrzeba szybkiej i gruntownej zmiany w zakresie organizacji pomocy i opieki nad osobami najstarszymi i zależnymi (w tym osobami samotnie zamieszkującymi) oraz intensyfikacja działań na rzecz aktywizowania osób w wieku emerytalnym na wielu płaszczyznach społecznego funkcjonowania. Konieczne jest rozbudowywanie i stałe poszerzanie sektora usług społecznych kierowanych do tej kategorii odbiorców.

Wystąpienie ma na celu ukazanie roli zróżnicowanych usług społecznych, dostosowanych do zindywidualizowanych potrzeb osób starszych jako jednego ze sposobów na radzenie sobie z przyspieszającymi procesami starzenia się społeczeństwa polskiego. Autorka, bazując na aktualnych danych z województwa lubuskiego, analizuje ofertę usług świadczonych na rzecz seniorów przez różnego typu instytucje i organizacje (w tym podmioty publiczne i niepubliczne). Uwzględniając zarówno zróżnicowane potrzeby seniorów (zależne m.in. od wieku, stanu zdrowia, poziomu i charakteru aktywności itp.), jak i aspekty terytorialne (niejednakowy poziom nasycenia poszczególnych gmin lubuskich w tego typu podmioty), autorka definiuje najistotniejsze braki w tym obszarze oraz identyfikuje podstawowe potencjały.

dr Ewa Sobolewska-Poniedziałek

dr Anna Niewiadomska

Instytut Ekonomii i Finansów, Uniwersytet Zielonogórski

Wzrost aktywności zawodowej seniorów jako czynnik sprzyjający rozwojowi srebrnej gospodarki

Od kilku dekad trwa w Europie dyskusja na temat przyczyn, przebiegu i konsekwencji zmian demograficznych zachodzących w społeczeństwach starego kontynentu. O ile na początku skupiano się głównie na problemach jakie niesie ze sobą wzrost „nieprodukcyjnych” grup ludności, to wraz z rosnącą świadomością nieuchronności tego zjawiska rozpoczęto poszukiwania sposobów oraz możliwości rozwoju w nowych realiach demograficznych, które doprowadziły do powstania idei srebrnej gospodarki. Z uwagi na niewystarczającą w ostatnich latach podaż pracy potencjał starszych wiekiem pracowników jest niezwykle cenny i wpisuje się w założenia koncepcji srebrnej gospodarki. Celem prezentacji jest przybliżenie założeń wspomnianej koncepcji, jak również wskazanie, w jaki sposób podniesienie współczynnika aktywności zawodowej osób w wieku emerytalnym może przyczynić się do rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce. Analiza zostanie przeprowadzona w oparciu o metodę desk research, zaś okres analizy obejmie lata 2015-2022.

Ilona Fekieta

Stowarzyszenie na rzecz wspierania mieszkańców Domu Pomocy Społecznej "Zamkowa Przystań" w Lubsku

Wyzwania współczesnej psychologii w opiece senioralnej

Należy postawić pytanie: „z jakimi trudnościami natury psychicznej zmagają się dziś seniorzy?”. Upředni okres pandemii obnażył w dość wyraźny sposób realia psychospołecznego funkcjonowania osób starszych. Osamotnienie, potrzeba opieki, brak samodzielności to słowa ukazujące prawdziwe oblicze starości w tym trudnym dla wszystkich czasie.

W pracy psychologa w jednym z domów pomocy społecznej, każdego dnia przyglądam się temu z jakimi wyzwaniami mierzą się seniorzy. Podczas wystąpienia chciałabym szczególną uwagę zwrócić na problemy natury psychicznej tej grupy osób, ale też stosunek seniorów do szeroko rozumianego postulatu troski o zdrowie psychiczne. W obszarze mojego zainteresowania znalazłoby się także zagadnienie dostępności form wsparcia psychicznego dedykowanych seniorom.

Interesujące i inspirujące wydaje się być w tej kwestii odniesienie do standardów ochrony zdrowia psychicznego w krajach wysokorozwiniętych.

Finalnie, w swoim wystąpieniu chciałabym poddać refleksji przyszłość ochrony zdrowia psychicznego osób starszych. W tym miejscu należałoby zastanowić się nad tym czy i jakich form pomocy psychologicznej będą potrzebować seniorzy? Kim będzie psycholog wspierający osobę starszą za kilkadziesiąt lat? Czy będzie go mogła zastąpić sztuczna inteligencja?

dr n. med. Joanna Hoffmann-Aulich

Instytut Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Zielonogórski

Wielowymiarowe perspektywy opieki nad seniorem w świetle zmian demograficznych

Wielowymiarowość w perspektywie opieki nad osobami w wieku senioralnym nabiera szczególnego znaczenia. Na podstawie doniesień demograficznych, które uwidaczniają dynamiczne starzenie się społeczeństw pojawia się pytanie *W jaki sposób zapewnić opiekę osobom wkraczającym w późną dorosłość oraz tym, którzy przekraczają 80 rok życia pogłębiając zjawisko siwienia siwych*. Wzrost liczby starzejącej się ludności stwarza konieczność spojrzenia na problem w wielu aspektach. Istotna jest polityka wobec osób starszych, w której znamienne rolę odegra nowa USTAWA z dnia 17 sierpnia 2023 r. o szczególnej opiece geriatrycznej. Zawiera ona szereg ciekawych rozwiązań, które mogą poprawić sytuację seniorów w Polsce. Warto jednak zwrócić uwagę na jeszcze inne pozostałe aspekty wynikające z obecnej sytuacji oraz prognoz demograficznych. Dotyczy to również liczby osób związanych z zawodami medycznymi, w tym przykładowo braku zastępowalności pokoleniowej w Pielęgniarstwie. Czy też bardzo delikatny problem wieku emerytalnego, którego przesunięcie wbrew odczuciom społeczeństwa może poprawić jego kondycję.

dr Łucja Kaprańska

dr Marzena Mamak-Zdanecka,

Wydział Humanistyczny, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie

O potrzebie poznania losów emerytalnych pracowników nauki. Prezentacja projektu badań krakowskich uczonych "w stanie spoczynku"

Celem niniejszego wystąpienia jest prezentacja projektu badań dotyczących szczególnej grupy społeczno-zawodowej jaką są emerytowani pracownicy naukowcy. W świetle statystyk liczba pracowników naukowych w Polsce wynosi 124,6 tys. a więc stanowią niecały procent (0,7 procenta) ogólnej liczby pracujących w Polsce (w tym 46% kobiet, 54% mężczyzn). Na interesującym nas obszarze - w Małopolsce jest 13 388 nauczycieli akademickich, w tym - w wieku 60 plus - 1569 osób (K i M), w wieku 70 plus - 429 osób (M i K). Jednak to nie liczby ani odsetki wskazujące na pewną elitarność tej grupy są powodem zajęcia się wskazanym tematem. Sądzymy, że specyfika badanej grupy przejawia się wysokim zaangażowaniem - praca to zawód i powołanie, misja; w twórczym charakterze pracy, autonomii w działaniu, ale także w licznych presjach - administracyjnych, etycznych, dydaktycznych, w tym - presji kultu młodości obecnego także na uczelniach. Co dzieje się z tym potencjałem po przejściu na emeryturę? Czy naukowiec przestaje nim być, czy też pełni swoją misję wobec społeczeństwa także będąc w stanie spoczynku? W badaniach naszych zamierzamy odpowiedzieć na pytanie, jakie są wzory działania, strategie aktywności emerytowanych pracowników nauki. Czy dawne miejsce pracy jest bezpieczną przystanią czy utraconym lądem? Jakie nowe role społeczne zastępują im rolę uczonego? To tylko niektóre z zagadnień, które zamierzamy poruszyć w naszym projekcie. Metodą badawczą, którą zamierzamy zastosować jest wywiad biograficzny; podłoże teoretyczne stanowią będą teoria aktywności i teoria wycofania. Podejmując ten temat jesteśmy świadome luki badawczej istniejącej w tym obszarze - wśród licznych prac poświęconych aktywności seniorów w Polsce żadna nie dotyczy aktywności emerytalnej ludzi nauki. Wierzymy, że nasze badania pozwolą ją choć częściowo zapełnić.

dr hab. Anna Wachowiak, prof. SGGW

dr Małgorzata Herudzińska

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

prof. Ewa Bogalska-Martin

Uniwersytet w Grenoble

Optymalizowanie aktywności osób starszych poprzez wdrażanie idei sieciowania miast przyjaznych seniorom

We wszystkich społeczeństwach europejskich rośnie jak nigdy dotąd mediana wieku a to oznacza coraz większy udział procentowy osób starszych i najstarszych w całej populacji.

Przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wiek i zarządzanie wiekiem, to wyzwania na miarę tych problemów. Polityki publiczne różnych państw są w tym względzie w sposób zróżnicowany dostosowane do realizacji tych celów. Jednak wszystkie dążą do celu najważniejszego, jakim jest równe traktowanie seniorów tak, aby spełniała się idea Europy inkluzywnej, czyli Europy społeczeństw otwartych. Dlatego konieczne jest stwarzanie właściwych warunków społeczno-kulturowych seniorom, sprzyjających ich zaangażowaniu.

Odpowiedzią na to jest idea sieciowania miast w różnych formach strukturalnych, aby spełnić się mogła partycypacja i sprawiedliwość społeczna.

W naszym wystąpieniu przyjrzymy się praktykom i rozwiązaniom stosowanym w tym obszarze w Polsce i we Francji, między innymi w odpowiedzi na ideę WHO z 2010 roku, czyli sieciowania miast i gmin przyjaznych seniorom, jak i podobnych miejskich praktyk, choć luźniej powiązanych z tą właśnie ideą WHO.

dr inż. Mariola Michałowska

dr hab. inż. Piotr Kułyk, prof. UZ

Instytut Ekonomii i Finansów, Uniwersytet Zielonogórski

prof. univ. dr. Andreea Muntean

Uniwersytet im. 1 grudnia 1918 roku w Alba Julia

prof. Ing. Martin Straka, PhD,

Uniwersytet Techniczny w Koszycach

Młodzi konsumenci jako uczestnicy rynku turystyki winiarskiej

W ostatnim czasie turystyka, w tym enoturystyka jest ważnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Wydaje się obiecującym obszarem działania pod względem korzyści nie tylko dla miasta i jego mieszkańców, ale również dla społeczeństwa globalnego. Dla rozwoju turystyki winiarskiej szczególnie istotna jest obserwacja zachowań konsumentów, które zmieniają się pod wpływem zmian w otoczeniu. Głównym celem niniejszego opracowania jest ocena oddziaływania turystyki winiarskiej na zachowania młodych konsumentów. W artykule zawarto wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród respondentów województwa lubuskiego. Uzyskane wyniki wskazują, że większość młodych konsumentów zna i chętnie odwiedza lubuskie winnice, zaś informacje o nich czerpie w przeważającej mierze od podmiotów prowadzących winnice, sprzedawców win, czy też rodziny, znajomych, przyjaciół oraz z własnego doświadczenia. Natomiast wśród głównych powodów odwiedzania winnic znalazły się takie jak: udział w imprezach i festynach związanych z winem, zakup wina, a także zwiedzanie winnic, podążanie szlakami tematycznymi. Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że niewątpliwie turystyka winiarska sprzyja poprawie sytuacji społeczno-gospodarczej. Budowanie tożsamości regionu i jego wizerunku poprzez turystykę winiarską jako narzędzia rozwoju regionu przynosi wymierne korzyści prowadzące do jego rozpoznawalności, a także konkurencyjności. Wyniki niniejszego badania dostarczają cennych informacji, dla władz samorządowych w kształtowaniu polityki regionalnej zmierzającej do poszerzania turystyki winiarskiej, pod względem oceny istniejącego potencjału winnic oraz dalszych możliwości ich rozwoju.

Sylwia Filas-Przybył

Urząd Statystyczny w Poznaniu

Analizy wewnątrzmięskie – wyzwania i obszary badawcze statystyki miast

Skuteczne zarządzanie miastem wymaga dostępu do wielu informacji. Stąd rośnie potrzeba dysponowania informacjami statystycznymi charakteryzującymi konkretny obszar działania. Specyfika potrzeb informacyjnych formułowanych przez odbiorcę danych oraz kierunki wykorzystania informacji wymagają dużego zróżnicowania, tak pod względem spektrum tematycznego jak i stopnia agregacji danych – często nieprzystającego do granic podziału administracyjnego. Od statystyki publicznej oczekuje się prowadzenia badań pozwalających na ocenę zarówno relacji miasta z jego otoczeniem jak i jego wewnętrznego zróżnicowania. Wymaga to w wielu przypadkach dostępu do danych punktowych, tzn. takich, które mają swoją identyfikację w postaci współrzędnych geograficznych. Baza danych z danymi punktowymi ma dużo bardziej uniwersalny charakter i może służyć różnym celom analitycznym, pozwala bowiem na agregację zjawisk nie tylko na poziomy administracyjne (TERYT), czy statystyczne (NUTS), ale także dowolne zdefiniowane przez odbiorcę wyników informacji statystycznych, w tym siatki kilometrowe, heksagonalne i in. W referacie przedstawione zostaną wyniki prac prowadzonych w Ośrodku Statystyki Miast Urzędu Statystycznego w Poznaniu pokazujących możliwości, jakie stwarza dostęp do danych punktowych w powiązaniu z informacjami pochodzącymi z rejestrów administracyjnych.

dr Hubert Kawalec

Wyższa Szkoła Prawa i Administracji Rzeszowska Szkoła Wyższa

Młodzi wobec wojny

W pierwszym tygodniu marca 2022 roku przeprowadzono wśród uczniów podkarpackich szkół średnich badanie ankietowe z zastosowaniem rozwiązania CAWI, dotyczące poglądów młodzieży na temat zaistniałej sytuacji konfliktu zbrojnego między Ukrainą i Rosją.

W badaniu udział wzięło 762 uczniów podkarpackich szkół średnich, co pozwala traktować przebadaną próbę jako próbę reprezentatywną.

Dodatkowo, tymi samymi badaniami zostało objętych 353 studentów studiów stacjonarnych WSPiA Rzeszowskiej Szkoły Wyższej.

Dzięki przeprowadzonym w zasadzie bezpośrednio po wybuchu wojny badaniam udało się uchwycić postawy, emocje i poglądy młodzieży, która stanęła wobec nowego dla niej zjawiska. Co więcej, badani to młodzi mieszkańcy województwa podkarpackiego, czyli terenów przy granicy z Ukrainą, których mieszkańcy znaleźli się w sytuacji wojny toczącej się w bezpośredniej bliskości ich miejsca zamieszkania. Badania obejmowały m.in. stosunek młodzieży do wojny jako takiej oraz pierwsze refleksje dotyczące rozwoju sytuacji związanej z konfliktem. Badanie zawierało pytania dotyczące hipotetycznej reakcji respondentów na sytuację, w której konflikt dotknie także Polskę. Respondenci deklarowali, jak zachowaliby się w takim przypadku, ale także wyrażali opinię o tym, jak zachowaliby się ich rówieśnicy.

Badane były także sposoby pozyskiwania informacji o konflikcie. Respondenci wskazywali źródła wiedzy (media tradycyjne i internetowe, ale także interakcje bezpośrednie – z rodzicami, rówieśnikami, nauczycielami).

Na koniec badani określali także emocje, jakie towarzyszyły im w pierwszych dniach konfliktu Ukraina – Rosja.

Proponowane wystąpienie będzie przedstawieniem wyników badań, ale także szerszym komentarzem dotyczącym pokolenia Z stającego w sytuacji konfliktu zbrojnego. Będzie analizą specyfiki postaw, korzystania ze źródeł informacji, czy budowanego wizerunku pokolenia w sytuacji wojny czynionego przez samych jego przedstawicieli.

Dawid Banaś

Instytut Finansów, Katedra Pieniądza i Bankowości, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Zmiany demograficzne w Polsce jako jeden z czynników wygaszania się OFE.

Zmiany demograficzne oddziałują na większość aspektów naszego życia zwłaszcza w skali makroekonomicznej. Wszyscy partycypujemy w systemie emerytalnym, i to na jego przykładzie bardzo dobrze można zaobserwować jak wspomniane zmiany wpływają na emerytury (zwłaszcza te przyszłe). Otwarte fundusze emerytalne (OFE) rozpoczęły swoją działalność w 1999 roku, w związku z wprowadzeniem w Polsce reformy emerytalnej obejmującej m.in. utworzenie obowiązkowego filaru kapitałowego w systemie emerytalnym i obecnie stanowią tzw. II filar. Chociaż zgodnie z prawodawstwem (od 2014 r.) uczestnictwo w OFE jest dobrowolne, to wskazuje się, że dywersyfikacja oszczędności długoterminowych może przyczynić się do wyższych emerytur. Rok rocznie zmniejsza się liczba uczestników OFE, a także liczba składek przekazywanych przez ZUS do OFE. Jednakże zwiększeniu ulega wartość składek (głównie z powodu wzrostu poziomu wynagrodzeń), co przekłada się na wzrost kwoty składek. Istotne jest także, że rośnie wartość portfeli inwestycyjnych OFE. Należy mieć na uwadze, że zastosowanie, tzw. „suwaka bezpieczeństwa” powoduje, iż coraz więcej osób zgodnie z obowiązującym prawem przestaje gromadzić środki w OFE, a to co zostało zgromadzone jest transferowane przez 10 lat na subkonto w ZUS. Jednocześnie dobrowolność uczestnictwa w części kapitałowej systemu emerytalnego powoduje, że coraz mniej Polaków wykorzystuje dedykowane narzędzia służące oszczędzaniu na emeryturę. Dotyczy to zwłaszcza młodych osób, które dopiero co wchodzi na rynek pracy i muszą podjąć decyzję odnośnie ulokowania części z ich składki emerytalnej (wyłącznie subkonto w ZUS, czy subkonto w ZUS i uczestnictwo w OFE), gdyż mają zaledwie 4 miesiące od rozpoczęcia pierwszej pracy (potem, co 4 lata w ramach, tzw. okienka transferowego). Zdaniem autora proces wygaszania się OFE będzie następował samoistnie. Wynikać to będzie z powodu zmian demograficznych, a dobrowolnego uczestnictwa, a także obniżonej wysokości składki (od 2011 roku). Wspomniana liberalizacja uczestnictwa w OFE skłoniła do przyjęcia hipotezy badawczej, iż liczebności nowych kohort (młode osoby, rozpoczynające karierę zawodową) nie będą wystarczające do utrzymania funkcjonowania poziomu OFE.

dr Hanna Kurowska

Instytut Historii, Uniwersytet Zielonogórski

Opieka nad małym dzieckiem w powojennej Polsce (1945-1950)

II wojna światowa była dramatycznym wydarzeniem, które szczególnie mocno odbiło się na kondycji fizycznej i psychicznej dzieci. Był to czas wzmożonej śmiertelności, ale i zachorowań, czy głodu i masowej eksterminacji. Wszystko to spowodowało, że po zakończeniu wojny stan zdrowia tej grupy ludności stał się szczególnie istotnym, tym bardziej, że liczba ludności w Polsce znacząco spadła i w nowym pokoleniu upatrywano przyszłość kraju. Ministerstwo Zdrowia oraz Ministerstwo Opieki Społecznej od samego początku szczególną troską i opieką objęło dzieci i była to pomoc powszechna. W kanalizowanych pierwszych powojennych latach (1945-1950) opieką objęto sam fakt narodzin poprzez tworzenie sieci izb położniczych, akcję szczepień, akcję wyprawkową, akcję zwalczania biegunek wśród niemowląt, dożywianie dzieci i młodzieży, otoczenie opieką lekarską dzieci i młodzieży na wszystkich etapach edukacji, a także opieką leczniczo-wychowawczą objęto sieroty i dzieci kalekie. Po raz pierwszy w dziejach Polski tak kompleksowo podjęto problem zdrowia dzieci. Dużym sukcesem już w 1950 r. stał się spadek śmiertelności dziecięcej i wyeliminowanie głównych przyczyn zagonów, tj. epidemii chorób zakaźnych.